

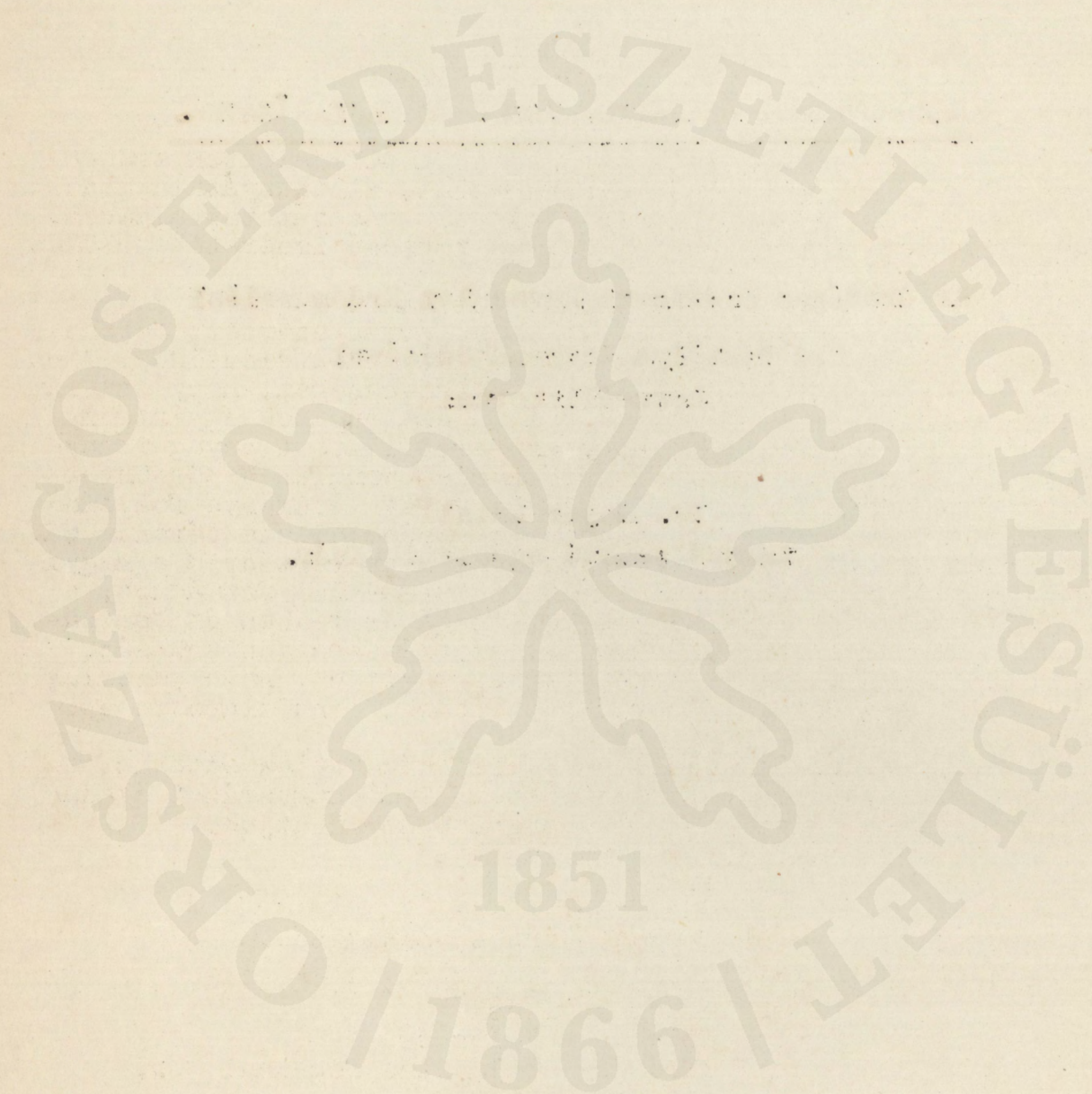
ERDŐMŰVELÉSI SZAKKIFEJEZÉSEK ÉS MAGYARÁZATUK.

Az Országos Erdészeti Egyesület Erdőművelési
Szakosztálya közreműködésével
összeállította:

Dr. Majer Antal
tanszékvezető egyetemi tanár.

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2021

Országos Erdészeti Egyesület Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár	
Leltári szám:	330/2019
Csoport szám:	I.
Raktári jelzet:	5.VI.II.

ERDŐMŰVELÉSI SZAKKIFEJEZÉSEK ÉS MAGYARÁZATUK.

Az Egyesület Erdőművelési Szakosztálya
közreműködésével összeállította:

Dr. Majer Antal
tanszékvezető egyetemi tanár.

Az elkészített anyag csak a kifejezetten erdőművelési /erdőfelujítás, állománynevelés, állományátalakítás/ és ezekkel összefüggő alapfogalmak tisztázását tartalmazza. Az erdőtelepítés és fásítás körébe tartozó ismereteket külön anyag tárgyalja.

Szakemberek körében a közismert fogalmak magyarázata feleslegesnek tűnhetik, a viták során szerzett tapasztalatok szerint azonban mégsem fulladt érdektelenségbe. Azonkívül, hogy mindenki érzi annak szükségességét, hogy szakmán belül is lényeges a fogalmak tisztázása és azok egyértelmű használata, úgy érezzük, hogy az összeállított anyag iránymutató is, mert tükrözi az erdőművelés vonalán beköszöntött forradalmi változásokat. Az elmúlt 20 év eredménye folytán kezd már kibontakozni hazánkban is a szocialista társadalom, az erdők állami tulajdonba vételével megteremtődtek a nagyüzemi gazdálkodás feltételei. Az új társadalmi formákhoz, a megváltozott munkaerő helyzetéhez, a géposztásához és kemizáláshoz alkalmazkodó erdőművelési eljárásokra van szükség. A jövő erdőművelésének kialakítását segítjük, ha a jelenleg használt fogalmakat feltárjuk és ezekre, mint alapokra építünk.

Az erdőművelési szakkifejezéseket az áttekinthetőség, de a fogalomcsoportosításból eredő magyarázat átadás megkönnyítése végett is két csoportba sorolhatjuk:

I. fejezet: Alapfogalmak, amelyek

- a./ erdő
- b./ faállomány és
- c./ faegyed körébe sorolhatók.

II. fejezet: Erdőművelési eljárások, amelyek az

- a./ erdőfelujítás
- b./ állománynevelés és
- c./ állományátalakítás fogalmi köré csoportosíthatók.

A két fejezetben belül 6 csoportban, először rendszerbe szedve a szakkifejezéseket ismertetjük /első rész/, majd a fogalmak részletes magyarázatát közöljük /második rész./

Első rész.

Erdőművelési szabványok rendszeres felsorolása.

I. fejezet: Alapfogalmak

Erdő
Faállomány
Termőhely
- erdőgazdasági táj
Erdőtípus
Állománytípus
Termőhelytípus
- talajtípus

a./ Erdő:

Erdő féléseket a gazdálkodás szerint:

A./ Természetes erdő:

B./ Gazdasági erdő:

1. Őserdő

- másodlagos őserdő

1. Természetszerű erdő

- másodlagos természet-szerű
erdő /származékerdő/
-- véderdő

2. Pionirerdő

- elsődleges pionirerdő
- másodlagos pionirerdő

2. Kulturerdő

ültetvényszerű erdő
- faültetvény
-- védelmi erdő

Erdő féléseket az eredet szerint:

- Szálerdő /mageredetű/
- Sarjerdő /sarjeredetű/
- Vegyeseredetű erdő
-- Középerdő

b./ Faállomány:

Faállomány szerkezet:

Differenciálódás
Öngyérülés
Fafaj
Fafajcsere
Faosztályozás
Törzsszám
Hálózat
Növőtér

Faállomány féléseket az elegyesség szerint:

A./ Elegyész faállomány:

B./ Elegyetlen faállomány:

1. - szálankénti
2. - fészkes
3. - csoportos
4. - foltos
5. - soros
6. - pásztás
7. - sávós

- monokultúra

Faállomány féléseket a szintezettség szerint:

1. Egyszintű állomány
2. Kétszintű állomány
3. Több szintű állomány

Faállomány féleségek a kor szerint:

1. Egykoru állomány
2. Kétkorú állomány
3. Többkorú állomány

Faállomány féleségek a fatermesztés célja szerint:

1. Főállomány
2. Mellékállomány
- előhasználati állomány
Célállomány

Faállomány féleségek az állományfejlődés fokozata /szukcesszió/ szerint:

1. Előállomány
2. Átmeneti /közbenső/ állomány
3. Tetőző állomány
4. Záróállomány

A faállomány fejlődési korszaka és szakasza alapján:

A. Fiatalkorú állomány:	1. Ujulat vagy telepítés /csemetés/
2. Fiatalos /sűrűség/
B. Középkorú állomány:	3. Serdülő állomány
4. Érett állomány
C. Időskorú állomány:	5. Öreg állomány
6. Kiöregedett állomány

A faállomány fejlődési fokának jellemzése a faegyedek mérete alapján:

1. Vesszős állomány
2. Léces állomány
3. Rudas állomány
4. Szálas állomány
- 5-6. Lásbas állomány
/lásd még az 1. táblázatot!/
66

c./ Faegyed:

Fafajok a gazdasági rendeltetés szerint:

1. Főfafaj
2. Mellékfafaj

Fafajok az elegyben való szerepe szerint:

1. Uralkodó fafaj
2. Elegyfajfa
- kísérőfafaj
- törzsárnyaló-fafaj
- talajárnyaló-fafaj
- talajjavító-fafaj

Faegyed az állományszint szerint:

1. Felsőszintbeli fa
2. Középszintbeli fa
3. Alsószintbeli fa

Faegyed a magassági osztály szerint:

1. Kimagaslófa
2. Ural'odófa
3. Elmaradófa
 - közbeszorult fa
 - alászorult fa

Faegyed az életképesség és fejlődés szerint:

1. Buja
2. Szabályos
3. Gyenge

Faegyed a korona nagysága és minősége szerint:

1. Tul nagy koronájú
2. Arányos koronájú
3. Gyenge koronájú

Faegyed a törzs minősége szerint:

1. Jó törzsű
2. Közepes törzsű
3. Gyenge törzsű

Faegyed az állománynevelési szerep szerint:

1. Javafa
 - igéretesfa
 - értékfa /V-fa/
 - törzsfa
 - elitfa
2. Kisérőfa
 - kiegészítőfa
 - segítőfa
3. Károsfa /kivágandófa/
 - böhönc

Faegyed az erdőfelújítási szerep szerint:

1. Anyafa
2. Magfa
3. Hagyásfa
4. Árnyalófa

II. fejezet: Erdőművelési eljárások.

Erdőművelés

Erdőtelepítés és fásítás

a./ Erdőfelújítás

Üzem mód -

- erdőalakt
- vágásos erdő
- szálaló erdő

Erdőfelújítás módszerei:

A. Mesterséges felújítás:

- generatív
- vegetatív

1. Tarvágás

- nagy tarvágás
- kis tarvágás
- keskeny tarvágás
- széles tarvágás

B. Természetes felújítás:

- generatív
- vegetatív

1. Tarvágósos felújítóvágás

- lékes felújítóvágás
- sávós felújítóvágás
- ugrósávós felújítóvágás
- kulisszás felújítóvágás

2. Fokozatos felújítóvágás

- ernyős felújítóvágás
- előkészítővágás
- vetővágás /nyitóvágás/
- felszabadítóvágás
- végvágás
- csoportos felújítóvágás
- vonalas felújítóvágás
- szegélyes felújítóvágás
- kombinált felújítóvágás

3. Szálalóvágás:

- valódi szálalóvágás
- csoportos szálalóvágás
- vonalas szálalóvágás
- szegélyes szálalóvágás
- kombinált szálalóvágás

4. Szálalás:

- valódi szálalás
- csoportos szálalás
- vonalas szálalás
- szegélyes szálalás
- kombinált szálalás

/Lásd még a 2. táblázatot !/

C. Vegyes felújítás.

Egyéb az erdőfelújításhoz tartozó eljárások, illetve szakki-fejezések.

Bontás

Pótlás

Tültartás

Talajművelés

Talajjelőkészítés

- talajfelszaggatás

1. fészkes

2. tányéros

3. kiscsoportos

4. csoportos

5. foltos

6. barázdás-padkás

7. pásztás-széles padkás

8. széles pásztás-terraszos

9. sávós

10. széles sávós

/Lásd még a 3. táblázatot! /

b./ Állománynevelés

Állománynevelési eljárások az állomány fejlődése szerint:

1956-os Erdőnevelési Utastítás szerint:	Gyakorlatban használt mód:	Javasolt mód:
1. Felszabadító tisztítás	Erdőápolás	Ujulatápolás
2. Elegyszabályozó "	Tisztítás	Telepítésápolás Tisztítás
3. Törzskiválasztó gyérités	Gyérités	/Fiatalos ápolás/ Rudas gyérités
4. Növedékfokozó gyérités	Gyérités	Szálas gyérités

/Lásd még az 1. táblázatot! /

Az Állománynevelés vágásmódozatai:

Csonkolás
- Koronacsonkolás
- Hajtáscsonkolás
Nyésés
- Zöldágnyésés
- Szárazágnyésés
Nyakalás
Visszavágás
Száradekolás
Egészségügyi vágás

c./ Állományátalakítás

Rontotterdő
Alátelepítés
- állománykiegészítő alátelepítés.

Második rész.

Erdőművelési szakkifejezések részletes magyarázata.

I. fejezet: Alapfogalmak

Erdő - a Föld területének fásnövénnyel borított része; olyan életközösség, amely egymásra is hatást gyakorló fák, cserjék és egyéb ehhez társuló növényekből áll, amelyben állatok élnek és a termőhelyére, közvetlen környezetére is befolyással van.

Faállomány - zárt társulásban élő fák összessége.

Termőhely - a környezeti hatások összességét kifejező és a növényzet létfeltételeit biztosító létter.

Erdőgazdasági táj - erdőgazdálkodás szempontjából elhatárolható sajátos arculatú vidék; általában azonos termőhelyi adottságokkal és hasonló növénytakaróval rendelkező többé-kevésbé azonos gazdálkodási elvek alapján művelhető terület. - Nagyobb egysége a tájcsoport, kisebb egysége a tájrészlet.

Erdőtípus - azon erdőrészlet összessége, amelyben a termőhelyi tényezők összhatása azonos, növény-társulási összetételük többé-kevésbé megegyezik, következtetésképpen hasonló erdőgazdasági eljárásokat kíván./Andropo-biogeocönosis./

Allománytípus - /faállománytípus/ - meghatározott fafaj-összetételű és szerkezetű faállomány. /Többnyire azonos az asszociáció csoporttal, esetleg az asszociációval./

Termőhelytípus - mindazon terület összessége, amelyben a termőhelyi tényezők összhatása a növényzetre többé-kevésbé azonos, ebből kifolyólag azonos erdőgazdasági eljárásokat is kell alkalmazni rajtuk.

Talajtípus - a növényzet és egyéb környezeti tényezők összhatására kialakult, jellegzetes talajfejlődési állapotot elérő talajfelelések összessége.

I./a. Erdő:

Természetes erdő - érintetlen vagy ember által fel nem ismerhetően befolyásolt erdő, amelyben a természet zavartalanul fejtheti ki működését. /Feltáratlan erdő/. Lehet őserdő és pionirerdő.

Őserdő - adott termőhelyi viszonyoknak megfelelő, ember által nem befolyásolt, a fejlődés során kialakult természetes erdő.

- Másodlagos őserdő /félőserdő/ - olyan természetes erdő, amelyben az ember már végzett beavatkozást, de ez nem felismerhető, mert a természet évszázadok óta zavartalanul fejtheti ki működését. /Rezerváció/.

Pionirerdő - a fejlődés kezdetén lévő, uttörő fafajokból álló természetes erdő.

- Elsődleges pionirerdő - fátlan talajon, magszóródásból természetes uton felverődő pionirerdő. /Pl. Tengerparti fővény befásodása, kőtörmelékek, lápok első erdőtársulása./
- Másodlagos pionirerdő - elpusztított vagy elpusztult erdő helyén mag szóródásából természetes uton felverődő pionirerdő. /Pl. Erdőégés, elmocsarasodás, kiszáradás vagy egyéb természeti katasztrófa után elpusztult erdő helyén megtelapedett erdő./

Gazdasági erdő - az ember gazdasági és egyéb céljainak megfelelően kialakított erdő /Andropogén faállomány/ /Feltárt erdő/. Lehet természetszerű és ültetvényyszerű erdő.

Természetszerű erdő - őshonos fafajokból kialakított gazdasági erdő, amelyben az ember a természet erőit a legmesszebbmenően kihasználva gazdálkodik. /Csak annyi idegen fafaj lehet, amennyi nem befolyásolja lényegesen a faállomány szerkezetét, az erdő növénytársulási jellegét és termőhelyét./

- Másodlagos természetszerű erdő - /származékerdő/- közvetlenül az ember gazdálkodása folytán, vagy közvetve legeltetés vagy vadtenyésztés következtében egy-két ellenálló őshonos fafajra degradáló, de még háborítatlan erdőtalajon kialakult gazdasági erdő.

-- Véderdő - olyan természetesen kialakult erdő, amelynek terep adottságai folytán elsődleges rendeltetése a talajvédelem /erózió elleni védelem/ és csak megkülönböztetett erdőművelési eljárással /szálasalással/ kezelhető.

Kulturerdő /ültetvényszerű erdő/ - mind fafajösszetétel, mind termőhelyi adottságok szempontjából lényegesen átalakított gazdasági erdő.

- Faültetvény /fatermesztési plantázs/ - időszakonként rendszeres és gépesített talajműveléssel, esetleg trágyázással és öntözéssel javított termőhelyen, kiválogatott gyorsnövésű gazdasági fajták /klónok/ segítségével, rövid vágásérettségi korra beállított, gyors és nagy fatömeget produkáló fás noványtermesztés.

-- Védelmi erdő - többnyire mesterségesen telepített vagy kialakított erdő, amelynek elsődleges rendeltetése valamely más gazdasági, kulturális vagy egészségügyi létesítmény védelme.

- Ilyenek:
- mezővédelem /mezővédő erdősáv/,
 - talajvédelem /kopárfásítás, partvédő fűzes/
 - műtárgy védelem /utvédő erdősáv, hófogó-erdő/
 - vízvédelem /forrásokat övező védelmi erdő/
 - egészségvédelem /kórház, közuti erdő, üdülőerdő, parkerdő, majorfásítás, zöldövezet/
 - természetvédelem /különleges és ritka élő vagy élettelen természeti emléket őrző erdő/
 - vadvédelem /vadtenyésztés érdekeit biztosító erdő/

Szálerdő - magról vagy dugványból eredt fából álló erdő.

Sarjerdő - sarjról eredt fából álló erdő.

Vegyes eredetű erdő - magról és sarjról eredt fából álló erdő.

Középerdő - a szálerdő és sarjerdő összetett alakja, amelyben magról és sarjról eredt fák is vannak, az alsószint mindig sarjeredetű és rövidebb vágásérettségi korral kezelt.

I/b.Faállomány.

Faállományszerkezet a faállomány felépítése.

Differenciálódás - az állományt alkotó fák más-más növekedési és fejlődési erélyűk szerinti elülönlődése.
/Okai: a faegyedek faji és egyedi öröklött tulajdonsága, valamint a termőhely és a faállomány közvetlen környezetének alakító hatása./

Öngyérülés - a faállomány ritkulása több fa természetes kiválása által.

Fafajcsere - természetes vagy mesterséges behatásra a fafajok egymásra következése.

Faosztályozás - /örzsosztályozás/ a faállományt alkotó faegyedeknek az állományszerkezeti helyzetük és egyéb tulajdonságaik /növekedés, fejlődés, korona- és törzsmínőség, erdőművelési szempont stb./ alapján történő csoportosítása.

Törzsszám - egységnyi területen /1 ha-on/ lévő fák száma.

Hálózat - az állomány fáinak vízszintes térbeli elhelyezkedése.

Növőtér - egy fára eső élettér nagysága.

Elegyes faállomány - több fafajból /fajtából/ álló faállomány.
Az elegyedés - szálankénti
- fészkes, csoportos, foltos
- soros, pásztás, sávos.

Elegyetlen faállomány - egy fafajból /fajtából/ álló faállomány.

Mono-kultúra - nagyobb területre telepített és egymást többször követő, elegyetlen faállomány.

Főállomány - állománynevelések során /legalább 10 évig/ visszahagyott vagy visszahagyandó fák összessége.

Mellékállomány - állománynevelések során kiszedendő fák összessége.

Előhasználati állomány - fiatalok között a fatermés fokozására nevelt, gyorsannövő fafajból álló és előhasználatok során kitermelésre kerülő faállomány.

Célállomány - erdőgazdaság-politikai irányelveknek leginkább megfelelő faállomány.

Előállomány - érzékeny fafajok fiatal koru állományainak védelmet adó, természetes uton felnevelt vagy mesterségesen telepített faállomány.

Átmeneti állomány - a fajlódási sor /szukcesszió/ közbenső fázisaként átmenetileg kialakult, változó faállomány.

Tetőző állomány - a legnagyobb fatermést nyújtó, a fejlődés közbenső fázisában átmenetileg kialakult faállomány.

Záróállomány - a fejlődési sor /szukcesszió/ végső fázisaként adott termőhelyen, az éghajlati viszonyoknak megfelelően, tartósan kialakult faállomány.

Fiatalkoru állomány - a fejlődés első szakaszában lévő faállomány. Lehet ujjulat vagy telepítés /együtt: csemetés/ és fiatalos.

- Ujjulat - természetes uton magból keletkezett, ember magasságon aluli, vesszős fiatalkoru állomány.
- Telepítés - mesterséges uton létesített ember magasságon aluli, vesszős fiatalkoru állomány.
- Fiatalos - a fejlődés korszakának sűrűségi szakaszában lévő, ember magasságon felüli, 2-5 cm vastagságu, fiatalkoru léces állomány, a záródástól az ágtisztulás megindulásáig.

Középkoru állomány - a fejlődés második szakaszában lévő, a növekedés fellendülését és a fejlődés érettségét mutató faállomány. Lehet serdülő és érett állomány.

- Serdülő állomány - az erőteljes magassági növekedés szakaszában lévő, 5-12 cm átlagos vastagságu, rudas faállomány.
- Érett állomány - az erőteljes vastagsági növekedés szakaszában lévő, 12 cm átlagos vastagságnál erősebb, szálas faállomány.

Időskoru faállomány - a fejlődés harmadik, az öregedés szakaszába eső, többnyire felujítás alatt álló faállomány. Lehet öreg és tultartott állomány.

- Öregállomány - az előregedés szakaszába eső, gyengült növekedésű, felujítás alatt álló idős koru, lábás állomány.
- Kiöregedett állomány - az igen idős, lábás faállomány.

I/c. Faegyed.

- Főfafaj - a faállomány gazdasági szempontból legnagyobb jelentőségű fafaja /vagy fafajai/, amelynek érdekében történik minden erdőművelési tevékenység.
- Mellékfafaj - a faállomány gazdasági szempontból kisebb jelentőségű fafaja, amelynek az állományban közvetett fontossága lehet, pl. árnyaló fafaj.
- Uralkodó fafaj - a faállomány legnagyobb elegyarányú fafaja. /Elegyaránya több mint 50% /.
- Elegy fafaj - a faállományban az uralkodó fafajon kívül szereplő egyéb fafaj. Lehet kíséző fafaj, törzsárnyaló fafaj, talajárnyaló fafaj, talajjavító fafaj.
- Felsőszintbeli fa - a faállomány felső magasságának felső harmadába eső koronaszint fája.
- Középsőszintbeli fa - a faállomány felső magasságának középső harmadába eső koronaszint fája.
- Alsószintbeli fa - a faállomány felső magasságának alsó harmadába eső koronaszint fája.
- Kimagasló fa - a faállomány koronaszintjéből kiemelkedő koronájú fa. /A kimagasló fák átlagmagassága a biológiai felsőmagasság./
- Uralkodó fa - a faállomány koronaszintjében elhelyezkedő, szabad csuccsal és legalább félig szabad koronával rendelkező fa.
- Elmaradó fa - a faállomány koronaszintjében alul elhelyezkedő, árnyalt koronával rendelkező fa.
- Közbeszorult fa - a faállomány koronaszintjében alul elhelyezkedő, oldalról árnyalt koronával, de szabad csuccsal rendelkező fa.
 - Alászorult fa - a faállomány koronaszintjében alul elhelyezkedő, árnyalt koronával és csuccsal rendelkező fa.
- Buda fejlődésű fa - igen jó növekedésű és sűrű, sötét lombozatu fa.
- Szabályos fejlődésű fa - közepes növekedésű és közepes lombozatu fa.
- Gyenge fejlődésű fa - gyenge növekedésű és gyér, világos lombozatu fa.
- Javafa - bármely koru állományban élő, a főfajhoz tartozó, kedvező koronával és törzsszel rendelkező, jó növekedést és fejlődést tanúsító és ezért az állománynevelés alapjául választott fa.

- Igéretes fa - az állomány legerősebb öngyérülési korszaka /sűrűségi kora/ után az állománynevelés alapjául választott javafa.
- Értékfa -/V-fa/ véghasználatig fenntartandó, kiváló tulajdonságokkal rendelkező, a területen közel egyenletes elosztásban élő javafa. A fatermesztés minden munkálata erre irányul, ezért rendszerint tartós jellel jelölik meg.
- Törzsfa - az erdészeti növénynevelés céljára kiválasztott és törzskönyvezett, kiváló tulajdonságokkal rendelkező értékfa.
- Elitfa - utódvizsgálattal genetikailag ellenőrzött, a fatermesztés alapjául szolgáló törzsf.

Kísérőfa - fő- vagy mellékfafajokhoz tartozó fa vagy cserje, amely a faállományban elfoglalt helyzeténél fogva segíti a javafát, illetve az egész faállomány kedvező növekedését./Ilyen a záródást biztosító, törzsárnyalást adó, ágterjesztést elősegítő kiegészítőfa, a talajvédelmet és talajjavítást biztosító és az állomány ellenállóképességét fokozó segítőfa/.

Károsfa - /nem kívánatos fa, kivágandó fa, selejtfa/ a javafák vagy kísérőfák növekedését és fejlődését hátráltató fa, amelyet rendszerint kivágásra ítélik.

Bökhönc - viszonylag rövid, rossz törzsű, elterpeszkedő koronájú fa.

Anyafa - természetes felújítás során a felújulást biztosító idős fa.

Hagyásfa - vágásterületen szálanként, gyors növekedésének kihasználásával fatermesztésre és a felújítás elősegítésére visszahagyott idős fa.

Magfa - vágásterületen szálanként, az erdőfelújítás elősegítésére visszahagyott, idős, magtermő fa.

Árnyalófa - vágásterületen az újulat vagy a telepítés védelmére visszahagyott fa.

II. fejezet: Erdőművelési eljárások.

Erdőművelés - az erdőgazdaság céljainak elérésére irányuló tervszerű, alkotó tevékenység. Célja: folyamatosan biztosítani az erdő termékeinek, elsősorban a fának megtermesztését az erdő felújítása és nevelése révén úgy, hogy a termőhely fennmaradjon, sőt növekedjen.

- Erdőtelepítés - erdőtlen területeken faállományok létrehozására irányuló erdőművelési tevékenység.
- Fásítás - erdőterületen kívüli erdősávok, erdőfoltok, facsoportok és fasorok létrehozására irányuló erdőművelési tevékenység.
- Erdősítés - új erdők létrehozására irányuló erdőművelési tevékenység. /Minden mesterséges erdőfelújítás és erdőtelepítés erdősítés!/

II/a. Erdőfelújítás

Erdőfelújítás - idős faállománynak fiatal faállománnyal való felcserélésére irányuló erdőművelési tevékenység. Lehet mesterséges és természetes.

Üzem mód - az erdőben folytatott gazdálkodás módja. Lehet vágásos és szálaló.

- Vágásos üzem mód - olyan gazdálkodási mód, amikor az erdőben folyó véghasználati fakitermelés vágásterületeken zajlik le.
- Szálaló üzem mód - olyan gazdálkodási mód, amikor az erdőben folyó fakitermelés az erdő egész területén ill. nagy részén szálanként, s nem vágásterületen folyik.

Erdőalak - különböző erdőgazdálkodási módok /üzem módok/ eredményeképpen jelentkező erdőalakzat.

Ilyenek: - vágásos erdő
 /-tarvágásos erdő/
 /-felújítóvágásos erdő/
 /-szálalóvágásos erdő/
 - szálalóerdő

- Vágásos erdő - vágásos üzem mód eredményeképpen kialakult erdőalak.
- Szálaló erdő - szálaló üzem mód eredményeképpen kialakult erdőalak.

Mesterséges felújítás - az az erdőfelújítási eljárás, amikor az új, a fiatal faállomány ember által elvetett magból vagy ültetett csemetéből /generatív felújítás/ vagy dugványról /vegetatív felújítás/ keletkezik.

Természetes felújítás - az az erdőfelújítási eljárás, amikor az új, a fiatal faállomány a természetes erők eredményeképpen magról /generatív felújítás/ vagy sárjról /vegetatív felújítás/ keletkezik.

Vegyes felújítás - a mesterséges és természetes felújítás kombinációja. /Többnyire alátelépítéssel!/

- Tarvágás - olyan véghasználati vágás, amikor egy meghatározott területen, a vágásterületen, egyszerre történik meg a fák kitermelése. Felujítása általában mesterséges uton, vagy sarjról történhet.
- Nagytarvágás -/vagy összpontosított tarvágás/ - 250 m-nél szélesebb és hosszabb vágásterületen végrehajtott tarvágásos fakitermelés.
 - Kistarvágás - 250 m-nél keskenyebb vágásterületen végrehajtott tarvágásos fakitermelés.
 - Keskeny kistarvágás - két famagasságnál keskenyebb vágásterületen végrehajtott tarvágásos fakitermelés.
 - Széles kistarvágás - két famagasságnál szélesebb vágásterületen végrehajtott tarvágásos fakitermelés.

Tarvágásos felujítóvágás - olyan véghasználati vágás, amikor egy erdőterületen, a vágásterületen egyszerre /1-2 év alatt/ történik meg a fák kitermelése úgy, hogy az erdő felujítása természetes uton magról bekövetkezik.

- Lékes felujítóvágás - egy famagasságnál minden irányban kisebb vágásterületen végrehajtott tarvágásos fakitermelés, amely során az erdő felujítása természetes uton magról bekövetkezik.
- Sávós felujítóvágás - egy famagasságnál keskenyebb vágásterületen végrehajtott tarvágásos fakitermelés, amely során az erdő felujítása természetes uton magról bekövetkezik.
- Ugrósávós felujítóvágás - egy-egy sávot épen hagyó, párhuzamosan futó, több sorozatu, keskeny tarvágásos fakitermelés, amely során az erdő felujítása természetes uton magról bekövetkezik.
- Kulisszás felujítóvágás - több sávot épen hagyó, párhuzamosan futó, több sorozatu, keskeny tarvágásos fakitermelés, amely során az erdő felujítása természetes uton magról bekövetkezik.

Fokozatos felujítóvágás - olyan véghasználati vágás, amikor egy faállományt szálanként vagy elszórt kis területeken több éven keresztül /3-30 év/, fokozatosan termelnek ki úgy, hogy egyuttal a helyén természetesen uton fiatalost is biztosítanak.

Ernyős felujítóvágás - olyan véghasználati vágás, amikor egy faállományt szálankint több éven /3-12 év/ keresztül fokozatosan termelnek ki úgy, hogy a helyén természetes uton fiatalost biztosítanak.

- Előkészítővágás - az ernyős felujítóvágás során az első belenyulás a faállomány megbontására úgy, hogy a fák nagyobb koronát növecsszenek, többet termeljenek és jó magágypalakuljon ki. /Ma általában helytelenül gyéritéssel helyettesítik, ill. kuszóbölik ki alkalmazását!/
- Vetővágás /nyitóvágás/ - az ernyős felujítóvágás során a második belenyulás; a maghullás után a faállomány további megbontása a csiracsemeték életben maradásának elősegítésére.
- Felszabadítóvágás - az ernyős felujítóvágás során a faállomány erős megbontása az újulat növekedésének elősegítésére.
- Végvágás - az ernyős felujítóvágás során az utolsó fakitermelés, a lábon maradt anyafák eltávolítása.

Csoportos felujítóvágás - egy pontból kiinduló, egyenlőtlen bontáson alapuló felujítóvágás, amikor a vágásterületen csoportosan /1 fahossznál kisebb területen/ erősebb belenyulással és fokozatos további felszabadítással, 12-30 év alatt termelik ki az idős faállományt úgy, hogy helyén természetes uton fiatalost biztosítanak. /Elnyújtott, 30-50 éves felujítási időszak esetén csoportos szálalóvágásról, ill. ha a felujítási időszak a vágásérettségi korról összeesik, csoportos szálalásról beszélünk./

Szegélyes felujítóvágás - egy vonalból kiinduló és egy irányban egyenlőtlen bontással haladó felujítóvágás, amikor a vágásterületen sávosan /1 fahossznál keskenyebb területen/ erősebb belenyulással és egy irányú további fokozatos bontással és felszabadítással, 12-30 év alatt, termelik ki az idős faállományt úgy, hogy helyén természetes uton fiatalost biztosítanak. /Elnyújtott, 30-50 éves felujítási időszak esetén szegélyes szálalóvágásról, ill. ha a felujítási időszak a vágásérettségi korról összeesik, szegélyes szálalásról beszélünk.

Vonalas felujitóvágás - egy vonalból kiinduló és két irányban egyenlőtlen bontással haladó felujitóvágás, amikor a vágásterületen sávosan /egy fahossznál keskenyebb területen/ erősebb belenyulással és fokozatos további bontással és felszabadítással, 12-30 év alatt, termelik ki az idős faállományt úgy, hogy helyén természetes uton fiatalost biztosítanak. /Elnyújtott, 30-50 éves felujitási időszak esetén vonalas szálalóvágásról, illetve ha a felujitási időszak a vágásérettségi korrall összeesik, vonalas szálalásról beszélünk./

Kombinált /vonalas-csoportos/felujitóvágás - a vonalas és csoportos felujitóvágásból összetett felujitóvágás, amikor egy vonal mentén két irányban csoportos bontással és további felszabadítással, 12-30 év alatt, termelik ki az idős faállományt úgy, hogy helyén természetes uton fiatalost biztosítanak. /Elnyújtott 30-50 éves felujitási időszak esetén kombinált szálalóvágásról, ill. ha a felujitási időszak a vágásérettségi korrall összeesik, kombinált szálalásról beszélünk./

Ernyős ékvágás - ernyős felujitóvágásnak a szegélyvágásokkal való kombinációja, amikor a szegélyt a széliránnyal szemben ék alakban terjesztik ki.

Szálalóvágás - /Szálalóvágásos felujitóvágás/ - egyenletes bontáson alapuló felujitóvágás, amikor az egész vágásterületen, 30-50 év alatt termelik ki az idős faállományt úgy, hogy a helyén természetes uton fiatalost biztosítanak. Ez a valódi szálalóvágás.

A szálankénti kitermelés lehet egy-egy pontból kiinduló, ekkor csoportos szálalóvágásról, lehet egy vonalból kiinduló, ekkor vonalas szálalóvágásról, lehet kombinált, ekkor kombinált szálalóvágásról beszélünk.

Szálalás - a faállománynak évről-évre megismétlődő, állandóan folyó, szálanként történő kitermelése úgy, hogy a faállományszerkezetében lényeges változás nem áll elő, összekapcsolódik a vágás, a felujitás és a nevelés. Ez a valódi szálalás /svájci/.

A szálankénti kitermelés lehet egy-egy pontból kiinduló, ekkor csoportos szálalásról /német/, lehet egy vonalból kiinduló, ekkor vonalas szálalásról /Róth/, lehet kombinált, ekkor kombinált szálalásról beszélünk.

- Bontás - a faállomány záródásának csökkentését célzó kitermelés.
- Pótlás - hézagos ujulatba vagy telepítésbe mesterséges uton történő utántelepítés.
- Túltartás - a felújítás befejezése után egyes fák, az un. hagyásfák visszahagyása abból a célból, hogy ezekről pótlólag természetes ujulat keletkezzen /magfa/, vagy pedig vastag választék természetdjék /hagyásfa/, vagy esetleg a fiatalkoru állománynak védelmet nyújtson /árnyalófa/.

Talajművelés - a felső talajszint mechanikai megművelése.

Talajelőkészítés - természetes vagy mesterséges erdőfelújítás előkészítése érdekében végzett teljes vagy részleges talajművelés. Ez utóbbi lehet:
fészkés, tányéros, csoportos, kiscsoportos, foltos, vagy vonal mellett:
barázdás, pásztás, széles pásztás, sávós, széles sávós, illetve: padkás, széles padkás, terraszos.

/Lásd 3. táblázatot! /

Talajfelszaggatás - a humusztakaró felaprózása és a felső talajszinttel való összekeverése.

II/b. Állománynevelés.

Állománynevelés /faállománynevelés/, erdőnevelés/ - bármely koru állományban a faállomány növekedésének és fejlődésének elősegítésére, vagy helyes állományszerkezetének kialakítására irányuló erdőművelési tevékenység.

Faállomány fejlődési foka - egy faállomány erdőművelési szempontból elért fejlődési állapota. Ilyenek: ujulat vagy telepítés, fiatalos, serdülő, érett, öreg és kiöregedett állomány.
/Lásd 1. sz. táblázatot! /

Ujulat, vagy telepítés ápolás /felszabadító tisztítás/ - még nem záródott, ember magasságnál alacsonyabb fiatal állományban - ujulatban, vagy telepítésben - a főfafaj felszabadítására irányuló állománynevelés.

Tisztítás /fiatalos ápolás, elegyarány szabályozó tisztítás/-sűrűséggé záródott, léces faállományban főleg az állományszerkezet helyes kialakítására, az elegyarány szabályozására irányuló állománynevelés.

- Rudas gyérités /törzskiválasztó gyérités/- a serdülő korban lévő középkoru, rudas faállományban az igéretes fák kiválogatására, valamint a vastagsági növekedés és ág tisztulás elősegítésére irányuló nevelővágás.
- Szálas gyérités /növekedésfokozó gyérités/ - idősebb középkoru érett, szálas faállományban a vastagsági növekedés, főleg az értékfák növekedésének elősegítésére irányuló nevelővágás.
- Ritkítás /rigályítás/ - öreg korban lévő faállomány erőteljes megbontása, a vastagsági növekedés fokozása és az erdő felujtása céljából.
- Csonkolás - fiatal fácskákon az ágak nagymértékben való visszavágása. Ez a koronacsonkolás. Ha csonkolás csak a főhajtást érinti, hajtásacsonkolásról beszélünk.
- Nyesés - faágak, hajtások eltávolítása a törzs nevelése érdekében. Ha élő az ág, zöldágnyesésről, ha elszáradt az ág, szárazágnyesésről beszélünk. A vágás lehet tőre - vagy csontra-vágás.
- Nyakalás - a fiatal fácskákon az egész koronának nyakban történő eltávolítása.
- Visszavágás - lombcsemete ültetése után a csemete, vagy megsérült ujulat elvágása a föld felszínén.
- Száradékolás - tővön álló vagy földön fekvő száraz fák összegyűjtése.
- Egészségügyi vágás - a faállomány károsított egyedeinek kitermelése.

II/c. Állományátalakítás.

- Rontotterdő - az az erdő, amely fafajösszetételénél, szerkezeténél ill. az állományalkotó faegyedek minőségi állapotánál fogva megközelítően sem biztosítja azt az értéktű fehozamot, amit az adott termőhelyi viszonyok lehetővé tesznek.
- Alátelepítés - középkoru, vagy idős, többnyire megritkított faállomány alá állománykiegészítés, vagy átalakítás, vagy felujtás céljából való erdősités.
- Állománykiegészítő alátelepítés - állomány alatt talaj és törzspórolási céllal egy alsószint felnevelésére történő magvetés, vagy csemeteültetés.

1965. szeptember 8.

1. táblázat.

A faállomány kora és fejlődési szakaszai.

Faállomány kora	Faállomány fejlődési szakasza	A faállomány jellege a méretei alapján	A faállomány átlag kora fajonként				nemes nyár
		/d _{1,3} cm/ / h m /	lassan növő	közepesen növő	gyorsan növő	sarj	
I. Fiatal- kor	1. Ujulat vagy telepítés /csemetés/	1. Vesszős állomány / -2 cm / / -2 m /	1-10	1-10	1-5	1-5	1-3
	2. Fiatalos /sűrűség/	2. Léces állomány /2-5 cm/ /2-6 m/	11-25	11-20	6-10	6-10	-
II. Középkor	3. Serdülő állomány	3. Rudas állomány /5-12 cm/	26-40	21-40	11-20	11-30	4-10
	4. Érett állomány	4. Szálas állomány / 12 -cm/	41-80 /-100/	31-60 /-80/	21-30 /-40/	31-60 /-80/	11-
III. Időskor	5. Öreg állomány	5-6. Lábás állomány / 40- cm/	81-120	61-100	31-40	61-80	
	6. Kiöregedett állomány		121-	101-	41-	81-	

Lassan növény: B, T, J, Jf

Közepesen növény: Gy, H, Sz, K, Ef, Lf, Ff

Gyorsan növény: Nyá, F, A, E, Nyi, Vf, Vt

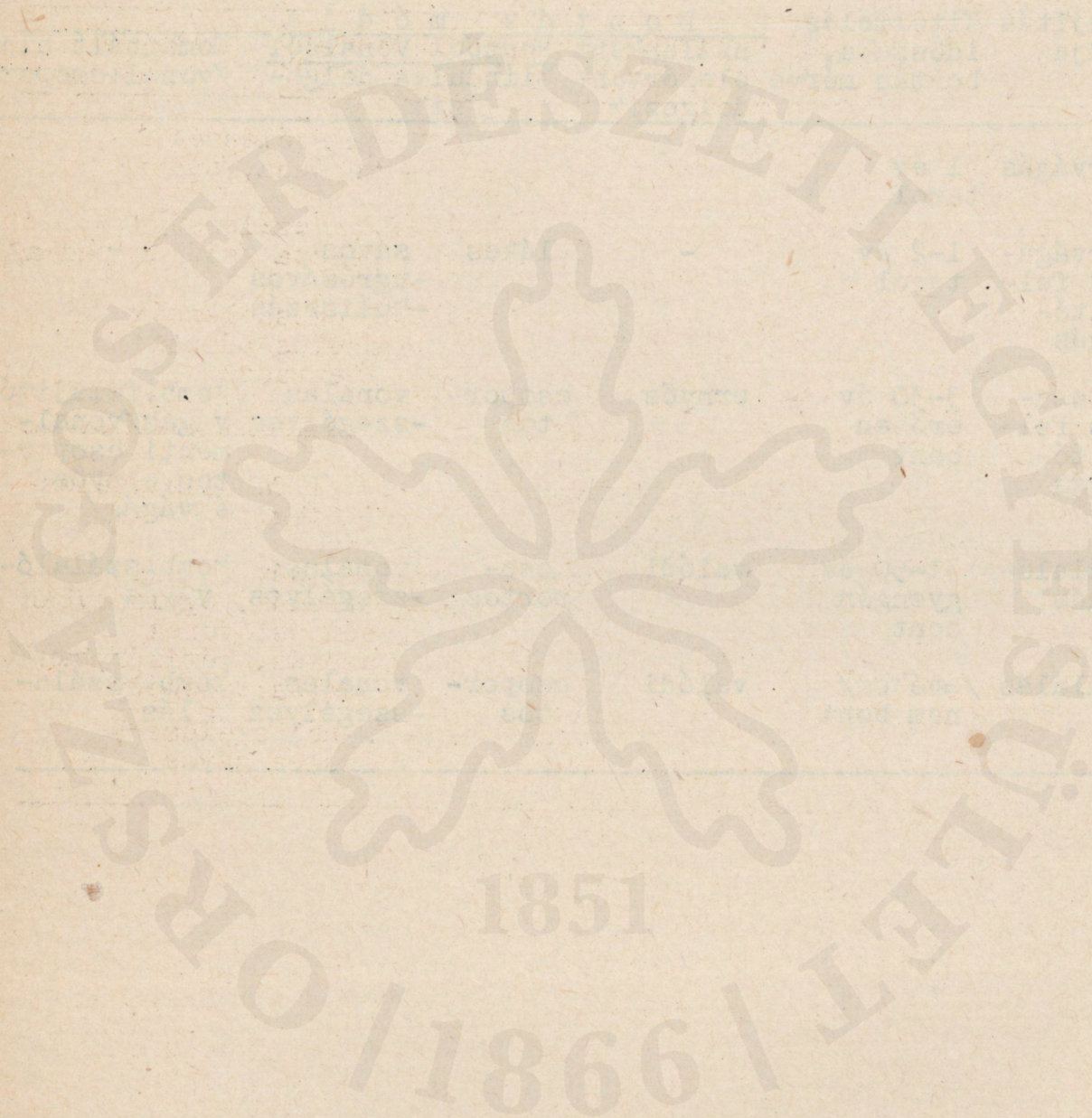
Igen gyorsan növény: nemesnyár

2. táblázat.

Erdőfelujítási eljárások.

Felujítás módja	Kitermelés időszaka, bontás mérve	B o n t á s m ó d j a			Kombinált elj. /vonalt+csoport/ zít
		szálan- elszórta dolgozik	Pontból kiindulva dolgozik	Vonalból	
1.Tarvágás	1 év tarol				
2.Tarvágá- sos fel- ujító- vágás	1-2 év tarol	-	lékes	sávós -ugrósávós -kulisszás	-
3.Fokoza- tos fel- ujító- vágás	3-30 év erősen bont	ernyős	csopor- tos	vonalas -szegélyes	komb.felujító vágás/vonal- menti csoport- tos,ernyős ékvágás/
4.Szálaló- vágás	31-50 év gyengén bont	valódi	cso- portos	vonalas -szegélyes	komb.szálaló- vágás
5.Szálalás	/=vékor/ nem bont	valódi	csopor- tos	vonalas -szegélyes	komb. szála- lás

3. táblázat.

Erdőművelési munkák által érintett terület nagysága.

Az erdőművelési munka	Egy pontból kiinduló munka	Egy vonalból kiinduló munka
Talajelőkészítés	15-30 cm Ø - fészelt	5-30 cm szélesség - barázda, /padka/
Talajelőkészítés	30-60 cm Ø - tányér	30-60 cm szélesség - pászta /széles padka/
Talajelőkészítés + elegyítés	60-500 cm Ø - kiscsoport	60-500 cm szélesség - széles pászta /terrasz/
Elegyítés:	5-30 m Ø /1 fahossz!/ - csoportos tarolás: lék nem tarolás: csoport	5-30 /1 fahossz szélesség: - sávos tarolás: sáv nem tarolás, egyirányban bontás: vonal nem tarolás, kétirányban bontás: szegély - 30 m Ø nagyobb: - foltos

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851. évi...

1851

/1866/

